

Vilnius
University

Towards more Effective
enFORcement of claimS in civil and
commercial matters within the EU
EFFORTS / Link efektyvesnio
reikalavimų civilinėse ir komercinėse
bylose vykdymo

Projektas JUST-JCOO-AG-2019-
881802

Su Europos Sąjungos civilinio
teisingumo programos finansine
parama

Bendradarbiaujant su:

UNIVERSITÄT
HEIDELBERG
ZUKUNFT
SEIT 1386

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO
DIPARTIMENTO DI STUDI INTERNAZIONALI,
GIURIDICI E STORICO-POLITICI

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Max Planck Institute
LUXEMBOURG
for Procedural Law

Vilnius
University

EFFORTS praktinis vadovas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo (Reglamentas (ES) Nr. 655/2014) taikymo Lietuvoje

Autoriai: Doc. Dr. Rimantas Simaitis, Doc. Dr. Vígita Vėbraité, Dr. Milda Markevičiūtė

I.	PROCESAS KILMĖS VALSTYBĖJE	5
A.	DALYKAS IR TAIKYMO SRITIS	5
1.	<i>Alternatyva pagal nacionalinę teisę galiojančioms blokavimo priemonėms</i>	5
B.	EUROPINIO SĄSKAITOS BLOKAVIMO ĮSAKYMO IR INFORMACIJOS APIE SĄSKAITĄ GAVIMO TVARKA	6
1.	<i>Kai kreditoriui jau išduotas vykdomasis dokumentas</i>	6
2.	<i>Jurisdikcija</i>	8
3.	<i>Kompetentingas teismas</i>	8
4.	<i>Prašymas išduoti blokavimo įsakymą</i>	9
5.	<i>Blokavimo įsakymo išdavimo tvarka</i>	10
6.	<i>Teismo proceso dėl bylos esmės inicijavimas</i>	12
7.	<i>Skundas dėl atsisakymo išduoti blokavimo įsakymą</i>	12
8.	<i>Prašymas gauti informacijos apie sąskaitą</i>	13
C.	RYŠIŲ PRIEMONĖS: DOKUMENTŲ ĮTEIKIMAS IR PERDAVIMAS	14
1.	<i>Dokumentų įteikimas skolininkui</i>	14
2.	<i>Dokumentų perdavimas</i>	15
D.	TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS	16
1.	<i>Blokavimo įsakymo atšaukimas arba panaikinimas ne gavus įrodymų apie teismo proceso inicijavimą 16</i>	16
2.	<i>Blokavimo įsakymo atšaukimas arba pakeitimas</i>	16
3.	<i>Sprendimo dėl garantijos peržiūra</i>	17
4.	<i>Teisė blokavimą pakeisti garantija</i>	18
5.	<i>Trečiųjų šalių teisės</i>	18
II.	PROCESAS VYKDYMO VALSTYBĖJE	19
A.	BLOKAVIMO ĮSAKYMO VYKDYMAS	19
1.	<i>Blokavimo įsakymo vykdymo procedūra</i>	19
2.	<i>Blokavimo apribojimai</i>	20
3.	<i>Blokavimo įsakymo vykdymo eilė</i>	25
4.	<i>Bankų patirtos išlaidos</i>	25
B.	RYŠIŲ PRIEMONĖS: DOKUMENTŲ ĮTEIKIMAS IR PERDAVIMAS	25
1.	<i>Dokumentų įteikimas skolininkui</i>	25
2.	<i>Dokumentų perdavimas</i>	26
C.	TEISIŲ GYNIMO PRIEMONĖS	28
1.	<i>Blokavimo įsakymo atšaukimas arba panaikinimas ne gavus įrodymų apie teismo proceso inicijavimą 28</i>	28
2.	<i>Perviršinių sumų blokavimas</i>	28
3.	<i>Blokavimo įsakymo vykdymo apribojimas arba nutraukimas</i>	29
4.	<i>Neblokuotinų sumų koregavimas</i>	30
5.	<i>Teisė blokavimą pakeisti garantija</i>	30
6.	<i>Trečiųjų šalių teisės</i>	30

Atsakomybės apribojimas. Šis praktinis vadovas švietimo ir bendros informacijos tikslais parengtas vykdant mokslinių tyrimų projektą. Praktinis vadovas nėra išbandytas teisinėje praktikoje. Juo nesiekama pateikti konkrečių teisinę išvadą ir jis neturi būti naudojamas vietoj kompetentingos licencijuoto advokato teisinės konsultacijos. Jame išreikštas autorių požiūris, informacija ar nuomonės, ir jos neatspindi oficialios Europos Komisijos nuomonės ar pozicijos. Autoriai ir Europos Komisija negarantuoja čia pateiktos informacijos tikslumo, aktualumo, savalaikiškumo, išsamumo ir jos naudojimo rezultatų. Veiksmų dėl šiame dokumente pateiktos informacijos naudotojas imasi tik savo rizika. Komisija ir šio dokumento autoriai neprisiima atsakomybės dėl šio turinio naudojimo teisinėje praktikoje.

I. Procesas kilmės valstybėje

Kai kilmės valstybė [BE, DE, FR, HR, IT, LT, LU]

A. Dalykas, taikymo sritis ir pagrindinės ypatybės

Alternatyva pagal nacionalinę teisę galiojančioms blokavimo priemonėms

Kreditorius gali pasinaudoti europiniu sąskaitos blokavimo įsakymu (ESBĮ) kaip alternatyva pagal nacionalinę teisę galiojančioms blokavimo priemonėms (ESBĮ reglamento 1 straipsnio 2 dalis).

- ESBĮ vienos ES šalies teismui sudaroma galimybė areštuoti lėšas skolininko banko sąskaitoje kitoje ES šalyje;
- Jis taikomas piniginiams reikalavimams civilinėse ir komercinėse bylose, išskyrus (ESBĮ reglamento 1 straipsnis):
 - o mokesčių, muitų arba administracines bylas ir socialinį draudimą;
 - o teises į turtą, atsirandančias iš santuokos arba santuokai lygiaverčių ryšių, testamentus ir paveldėjimą;
 - o reikalavimus skolininkui, kuriam taikomos bankroto arba nemokumo procedūros, nemokių bendrovių ar kitų juridinių asmenų likvidavimo procedūras, procedūras dėl taikos sutarčių, susitarimų su kreditoriais ar panašias procedūras;
- Ši procedūra gali būti taikoma tik tarpvalstybinio pobūdžio byloms, o procedūrą vykdomas teismas arba kreditoriaus gyvenamoji ar buveinės šalis turi būti kita valstybė narė nei šalis, kurioje yra skolininko sąskaita (Europos teisminis atlasas, ESBĮ reglamento 2 straipsnis);
- Skolininko sąskaitoje esančių lėšų blokavimas turėtų užkirsti kelią rizikai, kad netaikant tokios priemonės kreditoriui bus trukdoma arba bus gerokai sunkiau vėliau įvykdyti jo reikalavimą skolininko atžvilgiu (7 konstatuojamoji dalis);
- ESBĮ įsakymu kreditorius gali pasinaudoti šiais atvejais: i) prieš pradėdamas teismo procesą prieš skolininką dėl bylos esmės; ii) bet kuriuo tokio proceso etapu; arba iii) po to, kai gauna valstybėje narėje išduotą vykdytiną dokumentą;
- Kadangi ESBĮ procedūra yra *ex parte*, skolininkams apie kreditorių prašymus ir prieš išduodant ESBĮ arba iki jo vykdymo nepranešama.

Kaip vienos iš laikinųjų apsaugos priemonių šalis gali prašyti turto, įskaitant ir esančių banko sąskaitose, arešto. Laikinių apsaugos priemonių prašanti šalis turi įrodyti preliminarų ieškinio pagrįstumą (*prima facie*), pagrįsti, kad nepritaikius laikinųjų apsaugos priemonių galimo teismo sprendimo vykdymui gali kilti grėsmė. Prašomos laikinos apsaugos priemonės turi galėti užtikrinti teismo sprendimo vykdymą, jomis neturi būti išsprendžiamas ginčas iš esmės. Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos ne tik byloje su tarptautiniu elementu, gali būti taikoma tiek pareiškus ieškinį, tiek iki ieškinio pareiškimo arba bet kurioje proceso stadijoje.

B. Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo ir informacijos apie sąskaitą gavimo tvarka

Blokavimo įsakymo gavimas

ESBĮ įsakymu kreditorius gali pasinaudoti šiais atvejais:

- i. prieš pradėdamas teismo procesą prieš skolininką dėl bylos esmės (ESBĮ reglamento 5 straipsnio a dalis);
- ii. bet kuriuo tokio proceso etapu (ESBĮ reglamento 5 straipsnio a dalis); arba
- iii. po to, kai valstybėje narėje išduotas teismo sprendimas, sudaryta taikos sutartis arba išduotas autentiškas dokumentas, pagal kurį reikalaujama, kad skolininkas sumokėtų kreditoriaus reikalavimo sumą (ESBĮ reglamento 5 straipsnio b dalis).

1. Vykdomojo dokumento sąvoka ir jo kopijos, atitinkančios autentiškumui nustatyti būtinas sąlygas, gavimo tvarka

ESBĮ išdavimo sąlygos skiriasi priklausomai nuo prašymo pateikimo momento, todėl kreditoriui lengviau jį gauti, jei jau yra priimtas teismo sprendimas, sudaryta taikos sutartis arba išduotas autentiškas dokumentas, kuriuo reikalaujama, kad skolininkas sumokėtų kreditoriaus reikalaujamą sumą (ESBĮ reglamento 5 straipsnio b dalis), t. y., kaip išaiškino Teisingumo Teismas byloje *C-555/18, K. H. K. prieš B.A.C., E.E.K.*⁽¹⁾ – „vykdomasis dokumentas“.

Tokiais atvejais (kreditoriui jau išdavus vykdomąjį dokumentą) prie prašymo pridedami visi reikšmingi patvirtinamieji dokumentai, ir, kai kreditoriui jau yra išduotas teismo sprendimas, sudaryta taikos sutartis arba išduotas autentiškas dokumentas – teismo sprendimo, taikos sutarties arba autentiško dokumento kopija, atitinkanti būtinas jo autentiškumo nustatymo sąlygas (ESBĮ reglamento 8 straipsnio 3 dalis).

Pagal Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 587 straipsnį, vykdomieji dokumentai yra tokie;

- teismo ir arbitražo sprendimai, nutartys, nutarimai ir įsakymai civilinėse bylose, taip pat bylose dėl administracinių teisinių santykių;
- teismo nuosprendžiai, nutartys ir nutarimai baudžiamosiose bylose – tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais, juridinio asmens veiklos apribojimo ir juridinio asmens likvidavimo bausmių vykdymu;
- teismo nutarimai administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
- teismo patvirtintos taikos sutartys;

¹ Svarbi ši sprendimo ištrauka: „Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 68 ir 69 punktuose, Reglamento Nr. 655/2014 4 straipsnio 8-10 dalių aiškinimas, kad kreditoriui išduotas dokumentas, *kuris neturi būti vykdytinas* kilmės valstybėje narėje, yra „teismo sprendimas“, „taikos sutartis“ arba „autentiškas dokumentas“, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą, galėtų pažeisti pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytą pusiausvyrą. (...) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą atsakytina, kad Reglamento Nr. 655/2014 4 straipsnio 10 punktą reikia aiškinti taip, kad sąvoka „autentiškas dokumentas“, kaip jis suprantamas pagal tą nuostatą, neapima tokio mokėjimo įsakymo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuris nėra vykdytinas.“, p. 41-45.

- užsienio teismų ir arbitražų sprendimai – tarptautinių sutarčių ir įstatymų nustatytais atvejais.
- institucijų ir pareigūnų nutarimai administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
- prokuroro sankcijos dėl fizinių asmenų iškeldinimo iš gyvenamųjų patalpų ir kiti prokuroro nutarimai tiek – kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
- notaro vykdomieji įrašai pagal užprotestuotus arba neprotestuotinus vekselius ar čekius ir notaro vykdomieji pavedimai dėl paveldimo turto apyrašo sudarymo (paveldimo turto apyrašo papildymo);
- darbo ginčų komisijos sprendimai;
- vykdomieji raštai, išduoti remiantis teismų sprendimais;
- kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai.

Pažymėtina, kad teismų sprendimai ir nutartys yra vykdomieji dokumentai, kai jie pagal įstatymą laikomi vykdytiniais dokumentais.

Vykdomieji raštai pagal teismo sprendimus gali būti pateikti vykdyti per penkerius metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Vykdomųjų raštų pagal skubiai vykdytinus teismo sprendimus pateikimo vykdyti terminas skaičiuojamas nuo pirmos dienos po sprendimo priėmimo. Vykdomieji dokumentai dėl grąžinimo į darbą gali būti pateikti vykdyti per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu pagal teismo sprendimą išieškomos periodinės išmokos, tai vykdomieji dokumentai galioja per visą laikotarpį, kuriam priteistos išmokos, o penkių metų terminas prasideda nuo kiekvienos išmokos termino pasibaigimo dienos.

Pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus teismo sprendimo nuorašą su įsiteisėjimo žyma ir pažymą, numatytą reglamente, išduoda bylą išnagrinėjęs teismas. Už tai papildomas žyminis mokestis neimamas.

Lietuvoje teismai tvirtina taikos sutartis nutartimis. Tokių nutarčių rezoliucinėse (baigiamosiose) dalyse (analogiškai kaip ir kitų teismų procesinių sprendimų rezoliucinėse dalyse) yra išdėstomos teismo patvirtintos ir vykdytinios taikos sutarčių sąlygos. Įsiteisėjusios teismo nutartys dėl taikos sutarčių patvirtinimo įgyja galutinio teismo sprendimo galią pagal Lietuvos teisę ir turi būti vykdomi kiti įsiteisėję teismų sprendimai.

Elektroniniai vykdomieji dokumentai Lietuvos Antstolių informacinės sistemos pripažįstamu ADOC formatu dėl pinigų sumų išieškojimo pateikiami per Antstolių informacinę sistemą. Kitais atvejais, kai vykdomieji dokumentai neatitinka Antstolių informacinės sistemos pripažįstamo formato ir yra rašytiniai arba sistemos nepripažįstamo kito skaitmeninio formato, tokie dokumentai dėl pinigų sumų išieškojimo pateikiami Lietuvos antstolių rūmams. Šie vykdomieji dokumentai Lietuvos antstolių rūmuose suskaitmeninami, pasirašomi Lietuvos antstolių rūmų darbuotojo elektroniniu parašu, įkeliami į Antstolių informacinę sistemą ir toliau vykdomi kaip elektroniniai vykdomieji dokumentai. Vykdomuosius dokumentus dėl pinigų sumų išieškojimo antstoliams paskirsto Antstolių informacinė sistema.

2. Jurisdikcija išduoti ESBĮ *ante causam* arba nagrinėjant bylą dėl esmės

Tuo atveju, kai kreditoriui teismo sprendimas, taikos sutartis arba autentiškas dokumentas dar nėra išduotas, jurisdikciją išduoti blokavimo įsakymą turi valstybės narės, kuri pagal atitinkamas taikytinas jurisdikcijos taisykles turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl bylos esmės, teismai (ESBĮ reglamento 6 straipsnio 1 dalis). Dažnai šios taisyklės būna nustatytos ES reglamentuose, todėl vidaus taisyklės taikomos vietoje.

Pateikite bendrą nacionalinių jurisdikcijos taisyklių, kurios gali būti svarbios taikant ESBĮ reglamento 6 straipsnio 1 dalį, apžvalgą.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas pirmosios instancijos teismui, kuriam teisinga byla dėl ginčo esmės.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, kai byla dėl ginčo esmės yra teisinga ne Lietuvos Respublikos teismui, prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

3. Vidaus kompetencija

Valstybės narės jurisdikcijoje, kaip apibrėžta ESBĮ reglamento 6 straipsnyje, t. y.:

- i. *ante causam* > valstybė narė, kurios jurisdikcijai priklauso priimti sprendimą dėl bylos esmės;
- ii. kol vyksta bylos nagrinėjimas iš esmės > valstybė narė, kurios jurisdikcijai priklauso priimti sprendimą dėl bylos esmės;
- iii. tuo atveju, kai kreditoriui jau išduotas teismo sprendimas arba taikos sutartis > valstybė narė, kurioje buvo priimtas teismo sprendimas arba patvirtinta ar sudaryta taikos sutartis;
- iv. tuo atveju, kai kreditoriui jau išduotas autentiškas dokumentas > valstybė narė, kurioje tas dokumentas buvo sudarytas;

vidaus kompetencija nustatoma pagal nacionalines taisykles; šios taisyklės sudaro dalį informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti pagal ESBĮ reglamento 50 straipsnį.

Prašome konkrečiai aptarti kiekvieną iš i, ii, iii ir iv punktų.

(i) Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas

pirmosios instancijos teismui, kuriam teisinga byla dėl ginčo esmės.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, kai byla dėl ginčo esmės yra teisinga ne Lietuvos Respublikos teismui, prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos apylinkės teismui.

(ii) Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas pirmosios instancijos teismui, kuris išnagrinėjo bylą iš esmės ar patvirtino taikos sutartį. Šios taisyklės taikomos ir tais atvejais, kai byla dėl ginčo esmės yra nagrinėjama ar jau išnagrinėta apeliacinės instancijos ar kasaciniame teisme.

(iii) Prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas pirmosios instancijos teismui, kuris išnagrinėjo bylą iš esmės ar patvirtino taikos sutartį. Šios taisyklės taikomos ir tais atvejais, kai byla dėl ginčo esmės yra nagrinėjama ar jau išnagrinėta apeliacinės instancijos ar kasaciniame teisme.

(iv) Reglamento (ES) Nr. 655/2014 6 straipsnio 4 dalyje nurodytu atveju prašymas dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo paduodamas autentišką dokumentą išdavusios institucijos buveinės vietos apylinkės teismui.

4. Blokavimo įsakymo taikymas

- i. **Prašymo pateikimas.** Prašymas ir patvirtinamieji dokumentai gali būti pateikti bet kokiais ryšio, įskaitant elektroninį, priemonėmis, kurios yra priimtinos pagal valstybės narės, kurioje pateikiamas prašymas, procesines taisykles (ESB) reglamento 8 straipsnio 4 dalis).

Procesiniai dokumentai gali būti pateikiami (i) atnešus juos į teismo dokumentų priėmimo skyrių; (ii) siunčiant paštu; (iii) teikiant per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą (www.e.teismas.lt). Jei dokumentai pateikiami elektroniniu būdu, jie gali būti nepasirašomi nei skenuotu, nei atskiru elektroniniu parašu, kadangi elektroninį parašą suformuoja sistema, prie kurios asmuo turi prisijungti vienu iš būdų, numatančiu patikimą prisijungiančio asmens tapatybės nustatymą. Teikiant dokumentus paštu arba teisme, teismui turi būti pateikiama tiek egzempliorių, kiek byloje dalyvauja šalių ir vienas papildomas egzempliorius teismui. Dokumentai turi būti teikiami valstybine lietuvių kalba, o jei dokumentas sudarytas ne valstybine kalba, turi būti pateiktas vertėjo atliktas patvirtintas vertimas į lietuvių kalbą. Dokumentai turi būti pateikti per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą, išsiųsti paštu arba pristatyti į teismą ne vėliau nei paskutinę termino dieną 24:00 val. Tos pačios taisyklės taikomos ir įrodymams (priedams). Teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir

organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą).

- ii. **Žyminis mokestis.** Žyminis mokestis procese dėl ESBĮ išdavimo yra ne didesnis nei mokestis už lygiavertį nacionalinio įsakymo išdavimą arba teisių gynimo priemonės taikymą tokio nacionalinio įsakymo atžvilgiu (ESBĮ reglamento 42 straipsnis).

Paduodant prašymą dėl europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo, taip pat taikant Reglamento (ES) Nr. 655/2014 4 skyriuje nurodytas teisių gynimo priemones, kai kreipiamasi į teismą, mokamas žyminis mokestis, lygus atitinkamai už prašymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių ar už atskiruosius skundus dėl nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių mokėtinam žyminiam mokesčiui.

5. Blokavimo įsakymo išdavimo tvarka

- i. **Kreditoriaus išklausymas.** Kai teismas nustato, kad, jei dėl to nederamai nevilkinamas bylos nagrinėjimas, būtina išklausti kreditorių ir atitinkamais atvejais jo liudytoją (-us), teismas nedelsdamas, taip pat naudodamas vaizdo konferenciją ar kitas ryšių technologijas, surengia posėdį ir sprendimą priima ne vėliau kaip iki penktos darbo dienos, einančios po dienos, kurią įvyko posėdis, pabaigos (žr. ESBĮ reglamento 9 straipsnio 2 dalį ir 18 straipsnio 3 dalį).

Proceso dalyvių dalyvavimas teismo posėdžiuose ir liudytojo apklausa jo buvimo vietoje gali būti užtikrinami naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas (per vaizdo konferencijas, telekonferencijas ir kitaip). Teisingumo ministro nustatyta tvarka naudojant šias technologijas, turi būti užtikrintas patikimas proceso dalyvių tapatybės nustatymas ir duomenų (įrodymų) objektyvus fiksavimas ir pateikimas.

Per COVID-19 pandemiją Lietuvos teismai įsigijo profesionalias ZOOM licencijas ir pradėjo sistemiškai rengti nuotolinius žodinius posėdžius šios programos pagalba. Pasibaigus karantinui teismai ir toliau gana dažnai rengia nuotolinius teismo posėdžius pasinaudojant ZOOM platforma, kurie vyksta efektyviai ir ne tik tais atvejais, kai kažkuri iš šalių negali atvykti į teismo posėdį, bet kai teismas nusprendžia, kad vesti tokiu būdu žodinius bylos posėdžius bus efektyviau, ekonomiškiau ir nepadarys žalos tinkamam bei teisingam bylos išnagrinėjimui.

- ii. **Įrodymų rinkimas.** Teismas priima sprendimą rašytinio proceso tvarka, remdamasis informacija ir įrodymais, kuriuos kreditorius pateikė savo prašyme. Jei teismas mano, kad pateiktų įrodymų nepakanka, jis gali, jei leidžiama pagal nacionalinę

teisę, prašyti kreditoriaus pateikti papildomų rašytinių įrodymų (ESBĮ reglamento 9 straipsnio 1 dalis).

Teismas taip pat gali, su sąlyga, kad dėl to nederamai nevilkinamas bylos nagrinėjimas, pasinaudoti bet kuriuo kitu tinkamu jo nacionalinėje teisėje numatytu įrodymų rinkimo būdu (žr. ESBĮ reglamento 9 straipsnio 2 dalį). Kaip vyksta toks įrodymų rinkimas ir kokia procedūra taikoma?

Teismas gali priimti rašytinius įrodymus, tačiau tik tuos, kurie patvirtina arba paneigia turinčias reikšmės bylai aplinkybes. Rašytiniai įrodymai – tai dokumentai, dalykinio ir asmeninio susirašinėjimo medžiaga, kitokie raštai, kuriuose yra duomenų apie aplinkybes, turinčias reikšmės bylai. Rašytiniai įrodymai skirstomi į oficialius ir neoficialius. Teismas turi teisę atsisakyti priimti įrodymus, jeigu šie įrodymai galėjo būti pateikti anksčiau, o jų vėlesnis pateikimas užvilkins bylos nagrinėjimą, atsisakymas priimti įrodymus turi būti motyvuotas.

Jei šalis neturi konkrečių įrodymų, jis gali kreiptis į teismą dėl įrodymų išreikalavimo. Tačiau tokiu atveju šalis turi nurodyti ne tik tai, kokį įrodymą prašo išreikalauti, kodėl mano, kad įrodymą turi tas asmuo ir kokias aplinkybes jis gali pagrįsti, tačiau ir tai, kad bandė gauti konkretų įrodymą, tačiau jo negavo ir/ar negali gauti. Teismas gali nutartimi išreikalauti įrodymą (įpareigoti asmenį pateikti įrodymą) arba gali asmeniui, kuris prašo išreikalauti rašytinį įrodymą, išduoti teismo liudijimą apie teismo patvirtintą pačios šalies teisę gauti tą įrodymą, kad jis būtų pateiktas teismui konkrečioje byloje.

- iii. Kreditoriaus pateikiama garantija.** Jeigu pagal ESBĮ reglamento 12 straipsnį teismas reikalauja pateikti garantiją, jis informuoja kreditorių apie reikiamą sumą ir apie garantijos formas, priimtinas pagal valstybės narės, kurioje yra teismas, teisę. Jis nurodo kreditoriui, kad blokavimo įsakymą išduos tada, kai bus pateikta tuos reikalavimus atitinkanti garantija (ESBĮ reglamento 12 straipsnio 3 dalis).

Lietuvos teisėje nėra nustatyta atskirų normų dėl nuostolių atlyginimo užtikrinimo EAPO atveju. Todėl šiuo atveju turėtų būti taikytinos bendrosios Civilinio proceso kodekso nuostatos, reglamentuojančios nuostolių atlyginimo užtikrinimą.

Šalies prašymu teismas nutartimi gali pareikalauti, kad ieškovas ar kitas prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo padavęs asmuo per teismo nustatytą terminą pateiktų atsakovo nuostolių, galinčių atsirasti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, atlyginimo užtikrinimą. Šių nuostolių atlyginimas gali būti užtikrinamas ir banko garantija. Ieškovui nesumokėjęs nuostolių atlyginimui užtikrinti skirtų pinigų arba nepateikęs banko garantijos per nustatytą terminą, teismas per tris darbo dienas nuo termino pabaigos dienos privalo panaikinti taikytas laikinąsias apsaugos priemones. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama. Įsiteisėjęs sprendimui, kuriuo ieškinyis atmestas, atsakovas turi teisę reikalauti, kad ieškovas atlygintų

nuostolius, kuriuos atsakovas patyrė dėl ieškovo prašymu taikytų laikinųjų apsaugos priemonių. Jeigu atsakovas per keturiolika dienų po teismo sprendimo dėl ginčo esmės įsiteisėjimo dienos nepareiškia ieškinio dėl nuostolių atlyginimo, taikytos nuostolių atlyginimo užtikrinimo priemonės panaikinamos. Nuostolių atlyginimo užtikrinimo priemonių panaikinimas neužkerta kelio atsakovui bendra tvarka pareikšti ieškinį dėl nuostolių atlyginimo. Šiame straipsnyje nustatytos nuostolių atlyginimo užtikrinimo taisyklės gali būti taikomos ir tais atvejais, kai taikyti laikinąsias apsaugos priemones prašoma iki ieškinio teismui pareiškimo dienos.

iv. Pranešimas apie sprendimą dėl prašymo. Apie sprendimą dėl prašymo kreditoriui pranešama laikantis kilmės valstybės narės teisėje lygiaverčiams nacionaliniams įsakymams numatytos procedūros (ESBĮ reglamento 17 straipsnio 5 dalis).

Teismas dokumentus įteikia paštu arba per Lietuvos teismų informacinę sistemą LITEKO. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą LITEKO).

6. Teismo proceso dėl bylos esmės inicijavimas

Kai kreditorius pateikė prašymą dėl ESBĮ prieš inicijuodamas teismo procesą dėl bylos esmės, jis inicijuoja tokį teismo procesą ir teismui, kuriam pateiktas prašymas dėl blokavimo įsakymo, pateikia tokio inicijavimo įrodymą per 30 dienų nuo dienos, kurią jis pateikė tą prašymą, arba per 14 dienų nuo įsakymo išdavimo dienos, priklausomai nuo to, kuri data yra vėlesnė (ESBĮ reglamento 10 straipsnio 1 dalis; taip pat žr. 10 straipsnio 3 dalį dėl proceso inicijavimo apibrėžimo).

Taip, civilinis procesas inicijuojamas kreditoriui pateikiant ieškinį teismui. Po ieškinio pateikimo, paprastai teismas organizuoja dokumentų įteikimą skolininkui. Teismas gali leisti ieškovui įteikti dokumentus atsakovui, kai pats ieškovas to prašo su sąlyga, kad teismui bus pristatyta pažyma apie tinkamą dokumentų įteikimą atsakovui. Pastaroji įteikimo alternatyva praktikoje naudojama labai retai.

7. Skundas dėl atsisakymo išduoti blokavimo įsakymą

i. Apeliacinis skundas. Kreditorius turi teisę apskųsti bet kurį teismo sprendimą, kuriuo visiškai arba iš dalies buvo atmestas jo prašymas dėl blokavimo įsakymo. Toks

skundas pateikiamas per 30 dienų nuo tos dienos, kurią kreditoriui pranešta apie sprendimą. Jis pateikiamas teismui, kurį atitinkama valstybė narė nurodė Komisijai. Tais atvejais, kai prašymas dėl blokavimo įsakymo buvo atmetas visiškai, skundas nagrinėjamas pagal *ex parte* procedūrą, kaip numatyta 11 straipsnyje (ESBĮ reglamento 21 straipsnis).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 21 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju gali būti duodamas atskirasis skundas. Atskirasis skundas teikiamas per tą teismą, kuris priėmė skundžiamą nutartį, ir yra nagrinėjamas apeliacinės instancijos teismo.

- ii. **Naujas prašymas.** Teisė apskųsti atsisakymą išduoti blokavimo įsakymą neturėtų daryti poveikio kreditoriaus galimybei remiantis naujais faktais ar naujais įrodymais pateikti naują prašymą dėl blokavimo įsakymo (22 konstatuojamoji dalis).

Naujas pareiškimas teikiamas tokia pačia tvarka kaip ir pirminis.

informacijos apie sąskaitą gavimas

8. Prašymas gauti informacijos apie sąskaitą

Prašyme dėl ESBĮ kreditorius gali prašyti, kad vykdymo valstybės narės informavimo institucijos gautų informacijos, kuri yra būtina, kad būtų galima nustatyti banką (-us) ir skolininko sąskaitą (-as). Šio kreditoriaus prašymo vykdymo sąlygos nustatytos ESBĮ reglamento 14 straipsnyje. Nurodykite visus klausimus, susijusius konkrečiai su prašymu gauti informacijos apie sąskaitą, kurie, jūsų manymu, yra svarbūs pagal jūsų nacionalinę teisę.

Jei asmuo neturi konkrečių įrodymų, jis gali kreiptis į teismą dėl įrodymų išreikalavimo. Tačiau tokiu atveju asmuo turi nurodyti ne tik tai, kokią informaciją prašo išreikalauti, kodėl mano, kad ją turi tas asmuo ir kokias aplinkybes jis gali pagrįsti, tačiau ir tai, kad bandė gauti konkrečią informaciją, tačiau jos negavo ir/ar negali gauti. Teismas gali nutartimi išreikalauti informaciją (įpareigoti asmenį pateikti informaciją) arba gali asmeniui, kuris prašo išreikalauti informaciją, duoti teismo liudijimą apie teismo patvirtintą pačios šalies teisę gauti tą įrodymą, kad jis būtų pateiktas teismui konkrečioje byloje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 31-20 str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 964, informaciją, nurodytą reglamento 655/2014 14 str., bylą dėl Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo išdavimo nagrinėjančiam teismui pateikia Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

C. Ryšių priemonės: dokumentų įteikimas ir perdavimas

1. Dokumentų įteikimas skolininkui

Jei skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra kilmės valstybėje narėje LT, dokumentai įteikiami pagal tos valstybės narės teisę (žr. ESBĮ reglamento 28 straipsnio 2 dalį). Jei skolininko kilmės valstybė narė yra LT, o skolininkas gyvena trečiojoje valstybėje, dokumentai įteikiami pagal kilmės valstybėje narėje taikytinas tarptautinio įteikimo taisykles (žr. ESBĮ reglamento 28 straipsnio 2 dalį ir 4 dalį).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdomo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą LITEKO).

Jeigu skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra kitoje valstybėje narėje nei LT, įsakymą išdavęs teismas arba kreditorius, priklausomai nuo to, kam tenka pareiga inicijuoti įteikimą toje valstybėje narėje, ne vėliau kaip iki trečios darbo dienos, einančios po dienos, kurią gauta deklaracija, kurioje nurodyta, kad sumos buvo užblokuotos, pabaigos pagal ESBĮ reglamento 29 straipsnį perduoda ESBĮ ir pridėdamus dokumentus valstybės narės, kurioje yra skolininko gyvenamoji vieta (buveinė), kompetentingai valdžios institucijai (žr. ESBĮ reglamento 28 straipsnio 2 dalį).

Dėl dokumentų perdavimo pagal 29 straipsnį taip pat žr. I skyriaus C dalies 2 dalį.

Įprastai dokumentų įteikimą organizuoja bylą nagrinėjantis teismas.

2. Dokumentų perdavimas

- i. **Perdavimas.** Tais atvejais, kai ESBĮ reglamente numatytas dokumentų perdavimas pagal 29 straipsnio 1 dalį, toks perdavimas gali būti atliekamas bet kuriomis tinkamomis priemonėmis, jeigu gauto dokumento turinys yra teisingas ir atitinka perduoto dokumento turinį, o visa jame pateikta informacija yra lengvai įskaitoma.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdomo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą). Dokumentai ir informacija taip pat gali būti įteikti ir kitomis techninėmis priemonėmis – faksu ir/arba el. paštu.

- ii. **Gavimas.** Teismas arba valdžios institucija, kurie gavo dokumentus pagal 29 straipsnio 1 dalį, iki kitos darbo dienos pabaigos nuo jų gavimo išsiunčia valdžios institucijai, kreditoriui arba bankui, kurie perdavė dokumentus, patvirtinimą apie dokumentų gavimą pasitelkdami greičiausias perdavimo priemones ir naudodami standartinę formą (ESBĮ reglamento 29 straipsnio 2 dalis).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdomo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse

arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą LITEKO). Dokumentai ir informacija taip pat gali būti įteikti ir kitomis techninėmis priemonėmis – faksu ir/arba el. paštu.

D. Teisių gynimo priemonės

1. **Blokavimo įsakymo atšaukimas arba panaikinimas negavus įrodymų apie teismo proceso inicijavimą**

Jei per ESBĮ reglamento 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį teismas negauna įrodymų apie teismo proceso inicijavimą, ESBĮ atšaukiamas arba panaikinamas ir atitinkamai informuojamos šalys (ESBĮ reglamento 10 straipsnio 2 dalis).

Specialus reglamentavimas EAPO atveju nėra nustatytas, todėl pagal analogiją turėtų būti taikomas bendrasis reguliavimas, reglamentuotas Civilinio proceso kodekse. Teismas savo iniciatyva panaikina laikinąsias apsaugos priemones, kai asmuo, kuris kreipėsi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, per teismo nustatytą terminą nepareiškia ieškinio. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama. Šalys informuojamos įprastai – paštu arba per el. sistemą LITEKO.

2. **Blokavimo įsakymo atšaukimas arba pakeitimas**

- i. **Skolininko prašymas.** Skolininkui pateikus prašymą kompetentingam kilmės valstybės narės teismui, blokavimo įsakymas atšaukiamas arba atitinkamai atvejais pakeičiamas remiantis ESBĮ reglamento 33 straipsnio 1 dalyje nurodytais pagrindais.

Kadangi specialaus reguliavimo EAPO atveju nėra, turėtų būti pagal analogiją taikomos tokios pat taisyklės kaip ir nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo atveju. Prašymas turėtų būti tam teismui, kuris išdavė konkretų įsakymą, prašymas pateikiamas kaip ir kiti procesiniai dokumentai – pristatant į teismo raštinę,

paštu arba per el. sistemą. Teismas išnagrinėja klausimą, išklauses abi šalis ir laikydamasis rungimosi ir procesinio lygiateisiškumo principų. Įprastai procesas turėtų vykti rašytinio proceso tvarka, tačiau teismas gali surengti ir žodinį teismo posėdį. Priimta nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu, tačiau tokio pobūdžio procesiniai sprendimai negali būti skundžiami kasacine tvarka. Prašymai dėl panaikinimai žyminiu mokesčiu neapmokestinami, tačiau atskirojo skundo teikimui taikytinas 50 Eur žyminis mokestis. Nors advokato atstovavimas tokiu klausimu nėra būtina, tačiau teikiamą atskirąjį skundą turi surašyti ir pasirašyti advokatas.

- ii. **Sprendimas teismo iniciatyva.** ESBĮ išdavęs teismas taip pat gali savo iniciatyva pakeisti arba atšaukti įsakymą dėl pasikeitusių aplinkybių, kai tai leidžiama pagal kilmės valstybės narės teisę (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 2 dalis).

Šis klausimas Lietuvos teisėje nėra reglamentuotas.

- iii. **Bendras prašymas.** Skolininkas arba kreditorius gali pateikti prašymą ESBĮ išdavusiam teismui dėl įsakymo pakeitimo arba atšaukimo, remdamasis tuo, kad pasikeitė aplinkybės, kuriomis remiantis buvo išduotas įsakymas (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 1 dalis). Skolininkas ir kreditorius taip pat gali bendrai pateikti prašymą ESBĮ išdavusiam teismui dėl blokavimo įsakymo atšaukimo ar pakeitimo remdamiesi tuo, kad jie susitarė taikiai išspręsti nesutarimą dėl reikalavimo įvykdymo (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 3 dalis).

Kreditorius ir debitorius gali pateikti bendrą prašymą dėl įsakymo panaikinimo ar pakeitimo. Advokato atstovavimas tokio pobūdžio prašymams paduoti nėra būtinas. Žyminis mokestis nėra taikomas. Teismas sprendžia dėl prašymo turinio paprastai rašytinio proceso būdu, išnagrinėjęs jam pateiktas aplinkybes ir įrodymus.

3. Sprendimo dėl garantijos peržiūra

Skolininkui pateikus prašymą kompetentingam kilmės valstybės narės teismui, sprendimas dėl garantijos pagal ESBĮ reglamento 12 straipsnį peržiūrimas remiantis tuo, kad neįvykdytos to straipsnio sąlygos arba reikalavimai. Teismas gali pareikalauti, kad kreditorius pateiktų garantiją ar papildomą garantiją, o to nepadarius ESBĮ gali būti atšauktas arba pakeistas (žr. ESBĮ reglamento 33 straipsnio 2 dalį).

Prašymas dėl teismo nutarties pakeitimo teikiamas tam teismui, kuris tokią nutartį priėmė. Toks prašymas nėra apmokestintas žyminiu mokesčiu, nėra privalomas advokato atstovavimas. Procesiniai dokumentai teikiami pagal bendrąsias taisykles,

t.y. pristatant į teismą, siunčiant paštu arba per el. sistemą. Kita šalis informuojama teismui laikantis įprastų taisyklių, t.y. paštu arba per el. sistemą. Teismas gali savo iniciatyva arba šalies prašymu paprašyti kitos šalies atsiliepti (pateikti nuomonę) dėl pateikto prašymo. Dėl priimtos nutarties gali būti teikiamas atskirasis skundas. Nors advokato atstovavimas tokiu klausimu nėra būtina, tačiau teikiamą atskirąjį skundą turi surašyti ir pasirašyti advokatas.

4. Teisė blokavimą pakeisti garantija

Skolininko prašymu ESBĮ išdavęs teismas gali nurodyti panaikinti lėšų blokavimą, jei skolininkas tam teismui pateikia įsakyme nurodyto dydžio garantiją arba alternatyvią užtikrinimo priemonę, kurios vertė bent jau yra lygi tai sumai, pagal LT teisę priimtina forma (ESBĮ reglamento 38 straipsnio 1 dalies a punktas).

Kaip galimas užtikrinimas paprastai taikomas nurodytos sumos įmokėjimas į teismo depozitinę sąskaitą arba banko garantiją. Teismas informuoja kitą šalį įprastai, paštu arba per el. sistemą. Teismo nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Nors advokato atstovavimas tokiu klausimu nėra būtina, tačiau teikiamą atskirąjį skundą turi surašyti ir pasirašyti advokatas. Žyminis mokestis nėra taikomas.

5. Trečiųjų šalių teisės

Trečiosios šalies teisę *ginčyti ESBĮ* reglamentuoja kilmės valstybės narės teisė (ESBĮ reglamento 39 straipsnio 1 dalis).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 39 straipsnio 3 dalies a punkte nurodytu atveju kreipiamasi į europinį sąskaitos blokavimo įsakymą išdavusį teismą.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 39 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytu atveju kreipiamasi į europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdančią ar įvykdžiusią antstolį. Šiuo klausimu nėra nustatytas privalomas advokato atstovavimas, skundai nėra apmokestinami žyminiu mokesčiu.

Šiuos klausimus sprendžia teismas, jei jie pateikiami nagrinėjant bylą, arba antstolis, jei pateikiami vykdymo procese. Antstolio patarkymai gali būti skundžiami teismui kaip antstolio veiksmai, o dėl antstolio veiklos teritorijos apylinkės teismo priimtų procesinių sprendimų gali būti teikiami atskirieji skundai apeliacinės instancijos teismui.

Tokio pobūdžio skundai nėra apmokestinami žyminiu mokesčiu.

II. Procesas vykdymo valstybėje

Kai vykdymo valstybė narė yra LT

A. Blokavimo įsakymo vykdymas

1. Blokavimo įsakymo vykdymo procedūra

Paprastai ESBĮ vykdomas pagal procedūras, taikomas lygiaverčių nacionalinių įsakymų vykdymui vykdymo valstybėje narėje (ESBĮ reglamento 23 straipsnio 1 dalis).

Europinis sąskaitos blokavimo įsakymas yra vykdomasis dokumentas. Europinio sąskaitos blokavimo įsakymo turiniui netaikomi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 648 straipsnyje nustatyti reikalavimai. Europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdo antstolis. Antstolis atlieka Reglamento (ES) Nr. 655/2014 4 straipsnio 14 punkte nurodytus procesinių dokumentų priėmimo, perdavimo ir įteikimo veiksmus, taip pat Reglamento (ES) Nr. 655/2014 24 straipsnio 4 dalyje, 25 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nurodytus veiksmus.

Vykdomasis dokumentas, pateikiamas vykdyti antstoliui, kurio veiklos teritorijoje yra vykdomojo dokumento vykdymo vieta. Vykdymo vieta nustatoma pagal vykdomajame dokumente nurodytus duomenis arba pagal išieškotojo pateiktus duomenis. Rašytinis vykdomasis dokumentas antstoliui pateikiamas paštu arba antstolio kontoroje, elektroninis vykdomasis dokumentas pateikiamas per Antstolių informacinę sistemą. Šia tvarka antstoliams taip pat pateikiami vykdomieji dokumentai, kuriuose taip pat nurodyta išieškoti pinigų sumas.

Rašytiniai nepiniginio pobūdžio vykdomieji dokumentai, nesusiję su piniginių sumų išieškojimu arba kuriuose be piniginių sumų išieškojimo taip pat numatyti ir nepiniginio pobūdžio vykdomieji veiksmai, pateikiami vykdyti antstoliui, kurio veiklos teritorijoje yra vykdomojo dokumento vykdymo vieta, paštu arba antstolio kontoroje. Elektroniniai vykdomieji dokumentai Lietuvos Antstolių informacinės sistemos pripažįstamu ADOC formatu gali būti pateikiami vykdyti ir per Antstolių informacinę sistemą. Šios sistemos nepripažįstamo skaitmeninio formato dokumentai turi būti pateikiami tiesiogiai antstoliui.

Gavęs vykdomąjį dokumentą ir išieškotojo laisvos formos prašymą jį vykdyti, nenustatęs kliūčių vykdomajam dokumentui priimti ir vykdymo veiksams pradėti, antstolis parengia patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti ir užveda vykdomąją bylą. Išieškotojas prieš pradėdamas vykdyti veiksmus antstoliui turi sumokėti Sprendimo vykdymo instrukcijoje numatytas sprendimo vykdymo administravimo išlaidas. Sėkmingai įvykdžius vykdomąjį dokumentą, šios išlaidos išieškomos iš skolininko. Patvarkymas priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti ir vykdymo išlaidų apskaičiavimas, o įstatymų nustatytais atvejais – ir raginimas

įvykdyti sprendimą siunčiami skolininkui. Tais atvejais, kai nežinoma skolininko buvimo vieta, skolininkas slapstosi ar dėl kitų objektyvių priežasčių įteikti jam raginimą įvykdyti sprendimą negalima, raginimas įvykdyti sprendimą skelbiamas interneto svetainėje www.antstoliai.lt. Informaciją apie raginimo išsiuntimą ar įteikimą antstolis nurodo Antstolių informacinėje sistemoje.

Vykdomuosius veiksmus antstolis privalo pradėti: skubaus vykdymo bylose – ne vėliau kaip kitą darbo dieną po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti, kitose bylose – ne vėliau kaip per tris darbo dienas po vykdomojo dokumento priėmimo vykdyti.

Antstolis, priėmęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, priima patvarkymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti, o įstatymo nustatytais atvejais – ir raginimą įvykdyti sprendimą. Šiuo patvarkymu antstolis išaiškina skolininkui, kad skola ir vykdymo išlaidos bus išieškotos priverstinai, taip pat informuoja apie vėlesnių procesinių dokumentų įteikimą elektroninių ryšių priemonėmis. Šis patvarkymas siunčiamas skolininkui registruotąja pašto siunta.

Vadovaujantis ESBĮ reglamentu, bankas, kuriam adresuotas blokavimo įsakymas, gavęs įsakymą arba, jeigu taip numatyta vykdymo valstybės narės teisėje, gavęs atitinkamą nurodymą vykdyti įsakymą, jį vykdo nedelsdamas (ESBĮ reglamento 24 straipsnio 1 dalis).

Europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdo antstolis. Antstolis atlieka Reglamento (ES) Nr. 655/2014 4 straipsnio 14 punkte nurodytus procesinių dokumentų priėmimo, perdavimo ir įteikimo veiksmus, taip pat Reglamento (ES) Nr. 655/2014 24 straipsnio 4 dalyje, 25 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nurodytus veiksmus. Visi veiksmai yra atliekami antstolio.

2. Blokavimo apribojimai

- i. **Neareštuotinos sąskaitos.** ESBĮ reglamentas netaikomas banko sąskaitoms, kurios yra neareštuotinos pagal valstybės narės, kurioje yra sąskaita, teisę (ESBĮ reglamento 2 straipsnio 3 dalis).

Sprendimų vykdymo instrukcijoje detalizuojama, kad išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus iš fizinių asmenų negali būti nukreiptas į toliau nurodytų rūšių turtą ir daiktus, kurie priklauso skolininkui nuosavybės teise arba yra jo dalis bendrojoje nuosavybėje ir reikalingi skolininkui ar jo išlaikomiems asmenims, išskyrus atvejus, kai skolininkas to pageidauja raštu:

- namų apstatymo ir apyvokos reikmenys, drabužiai, reikalingi skolininkui ir jo

išlaikomiems asmenims (drabužiai ir avalynė kiekvienam šeimos nariui; virtuvės ir stalo reikmenys, kuriais yra naudojamos (išskyrus daiktus, pagamintus iš brangiųjų metalų, taip pat turinčius meninės vertės daiktus); baldai (išskyrus baldus, turinčius meninės vertės) ir patalynė, maistui ruošti reikalinga įranga, vienas šaldytuvas; jeigu su skolininku kartu gyvena nepilnamečiai vaikai ar neįgalieji, – vaikų ir neįgaliųjų daiktai, vienas kompiuteris, vienas televizorius, viena ryšio priemonė; menkaverčiai daiktai);

- skolininko šeimai pragyventi reikalingi maisto produktai;
- jeigu skolininko pagrindinė veikla yra žemės ūkis, – pašaras gyvuliams, į kuriuos nenukreipiamas išieškojimas, sėkla, reikalinga eilinei sėjai, vienas gyvulys, kurio vartojamas pienas, ir vienas gyvulys, kurio vartojama mėsa;
- kuras, reikalingas maistui paruošti ir šeimos gyvenamajai patalpai šildyti visą kūrenimo sezoną;
- asmeniniai gamybos ir amato įrankiai, taip pat paties skolininko profesiniam darbui reikalingi įrankiai ir pagalbines priemones.

Sprendimų vykdymo instrukcijoje taip pat nurodoma, kad išieškojimą iš piniginių lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje (toliau – kredito įstaiga) atidarytoje skolininko sąskaitoje, antstolis vykdo Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas. Prieš pateikdamas šį nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas antstolis elektroniniu būdu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje privalo patikrinti, ar asmeniui nėra skiriamos išmokos, į kurias negali būti nukreipiamas išieškojimas. Nustatęs, kad tokios išmokos yra skiriamos, ir (ar) turėdamas kitų duomenų, kad kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje yra arba į sąskaitą bus pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, antstolis nurodyme priverstinai nurašyti pinigines lėšas nurodo piniginių lėšų sumą, kuria asmuo gali disponuoti per vieną kalendorinį mėnesį, lygią išmokų ir (ar) kitų lėšų, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, sumai.

Jeigu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje nėra duomenų apie asmeniui skiriamas išmokas ir antstolis neturi kitų duomenų, kad į kredito įstaigoje atidarytą asmens sąskaitą gali būti pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, prieš Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti lėšas, antstolis gali Turto arešto aktų registrai pateikti nurodymą laikinai areštuoti pinigines lėšas, neviršijančias išieškotinos sumos ir vykdymo išlaidų sumos. Antstolio nurodymas laikinai areštuoti pinigines lėšas į Turto arešto aktų registrą pateikiamas elektroniniu būdu, naudojant Duomenų teikimo Turto arešto aktų registrai programą, ir automatinio būdu perduodamas į Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą.

Be to, asmenims, kuriems taikomas diplomatinis ar konsulinis imunitetas, bei jų šeimos narių atžvilgiu, negali būti atliekami jokie vykdymo veiksmai, išskyrus atvejus, kai jie atsisakė imuniteto ir/ar kitais tarptautinių sutarčių numatytais atvejais, kai jie gali būti atsakovais Lietuvos Respublikos teisme.

ii. Bendrų ir kito asmens vardu atidarytų sąskaitų blokavimas Sąskaitose, kurios, banko duomenimis, priklauso ne tik skolininkui, arba sąskaitose, kurias turi

trečiasis asmuo skolininko naudai, arba sąskaitose, kurias trečiojo asmens vardu turi skolininkas, turimos lėšos gali būti blokuojamos pagal ESBĮ reglamentą tik tokia apimtimi, kokia jas galima blokuoti pagal vykdymo valstybės narės teisę (ESBĮ reglamento 30 straipsnis).

Jeigu areštuojamas skolininkui priklausantis bendras su kitais asmenimis turtas ir skolininkui priklausanti turto dalis nenustatyta, antstolis kartu su turto arešto aktu skolininkui įteikia sutikimo dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo bendru skolininko ir kitų bendraturčių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka formą ir skolininką informuoja, kad šiuo būdu turto dalį nusistatyti ar turtą pasidalyti pageidaujantis skolininkas užpildytą sutikimą antstoliui turi pateikti ne vėliau kaip per 20 dienų nuo turto arešto akto surašymo dienos.

Gavęs šio punkto pirmojoje pastraipoje nurodytą sutikimą ir priėmęs sprendimą nukreipti išieškojimą į skolininkui priklausantį bendrą su kitais asmenimis turtą, antstolis patvarkymu visiems patvarkymo priėmimo dieną jam vykdomuosius dokumentus vykdyti pateikusiems išieškotojams pateikia skolininko pateiktą sutikimą ir pasiūlo per 20 dienų nuo patvarkymo priėmimo dienos pateikti antstoliui prieštaravimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo bendru skolininko ir kitų bendraturčių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka.

Jeigu nė vienas išieškotojas per šio punkto antrojoje pastraipoje nustatytą terminą nepateikia antstoliui prieštaravimo dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo bendru skolininko ir kitų bendraturčių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka, antstolis patvarkymu pasiūlo skolininkui, o reikiamais atvejais – ir bendraturčiams per 30 dienų nuo antstolio patvarkymo priėmimo dienos pateikti antstoliui notarine tvarka patvirtintą susitarimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo. Motyvuotu antstolio patvarkymu šis terminas gali būti pratęstas ne daugiau kaip 30 dienų.

Kartu su patvarkymu, kuriuo antstolis pasiūlo skolininkui, o reikiamais atvejais – ir bendraturčiams pateikti antstoliui notarine tvarka patvirtintą susitarimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo, antstolis išduoda patvirtintą sutikimo kopiją ir patvarkyme nurodo, kad notarine tvarka patvirtintu susitarimu turto dalį nustatyti ar turtą pasidalyti, naudojimosi turtu tvarką nustatyti galima tik taip, kaip tai nurodyta sutikime. Šioje pastraipoje nurodytą patvarkymą antstolis perduoda Turto arešto aktų registrai. Jeigu teismas sustabdo šioje pastraipoje nurodyto antstolio patvarkymo vykdymą ar šį patvarkymą panaikina, taip pat jeigu paaiškėja kitų aplinkybių, dėl kurių skolininkui priklausančio bendro su kitais asmenimis turto dalis negali būti nustatyta ar šis turtas padalytas notarine tvarka patvirtintu susitarimu, antstolis Turto arešto aktų registrai pateikia patvarkymą, panaikinantį antstolio patvarkymą, kuriuo skolininkui ir bendraturčiams buvo pasiūlyta pateikti antstoliui notarine tvarka patvirtintą susitarimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo.

Jeigu nustatyta tvarka išieškotojams išsiuntus patvarkymą su skolininko pateiktu sutikimu šiam antstoliui paskiriami vykdyti nauji vykdomieji dokumentai ir (ar) kiti antstoliai, vykduojantys išieškojimą iš to paties skolininko, prisijungia prie išieškojimo iš realizuojamo turto ir lėšų, gautų realizavus šį turtą, naujiems išieškotojams antstolio patvarkymas su skolininko pateiktu sutikimu nesiunčiamas, tačiau šie išieškotojai turi

teisę turtą realizuojančiam antstoliui pateikti prieštaravimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo bendru skolininko ir kitų bendraturčių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka. Šis prieštaravimas turtą realizuojančio antstolio kontorai turi būti pateiktas iki šio punkto trečiojoje pastraipoje nurodyto antstolio patvarkymo, kuriuo skolininkui, o reikiamais atvejais – ir bendraturčiams pasiūlyta pateikti antstoliui notarine tvarka patvirtintą susitarimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo, priėmimo dienos.

Jeigu skolininkas nepateikia antstoliui sutikimo, nebepageidauja sudaryti notarine tvarka patvirtinto susitarimo dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo arba bent vienas išieškotojas per šio punkto antrojoje ir penktojoje pastraipose nustatytus terminus pateikia prieštaravimą dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo bendru skolininko ir kitų bendraturčių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka, taip pat jeigu per šio punkto trečiojoje pastraipoje nustatytą terminą antstoliui nepateikiamas notarine tvarka patvirtintas susitarimas dėl turto dalies nustatymo ar turto pasidalijimo, antstolis pasiūlo išieškotojui, o reikiamais atvejais – ir bendraturčiams kreiptis į teismą su prašymu dėl skolininko turto, kuris yra bendras su kitais asmenimis, dalies nustatymo. Jeigu per antstolio nustatytą terminą šis prašymas teismui nepateikiamas, antstolis išieškojimą iš to turto nutraukia. Pakartotinai nukreipti išieškojimą į šį turtą pagal tuos pačius vykdomuosius dokumentus galima ne anksčiau kaip praėjus vieniems metams po išieškojimo iš to turto nutraukimo dienos.

Jeigu skolininkui priklausantį bendrą su kitais asmenimis turtą areštavo keli antstoliai, šio punkto antrojoje–šeštojoje pastraipose nurodytus veiksmus atlieka antstolis, kuriam suteikta teisė šį turtą realizuoti.

- iii. Neblokuotinos sumos.** Sumos, kurios pagal vykdymo valstybės narės teisę yra neareštuotinos, pagal šį reglamentą yra neblokuotinos. Jei pagal vykdymo valstybės narės teisę ESBĮ reglamento 31 straipsnio 1 dalyje nurodytos sumos yra neareštuotinos nesant skolininko prašymo, toje valstybėje narėje už neareštavimo nuostatos taikymą atsakinga įstaiga savo iniciatyva neleidžia blokuoti atitinkamų sumų.

Sprendimų vykdymo instrukcijoje detalizuojama, kad išieškojimas pagal vykdomuosius dokumentus iš fizinių asmenų negali būti nukreiptas į toliau nurodytų rūšių turtą ir daiktus, kurie priklauso skolininkui nuosavybės teise arba yra jo dalis bendrojoje nuosavybėje ir reikalingi skolininkui ar jo išlaikomiems asmenims, išskyrus atvejus, kai skolininkas to pageidauja raštu:

- namų apstatymo ir apyvokos reikmenys, drabužiai, reikalingi skolininkui ir jo išlaikomiems asmenims (drabužiai ir avalynė kiekvienam šeimos nariui; virtuvės ir stalo reikmenys, kuriais yra naudojamos (išskyrus daiktus, pagamintus iš brangiųjų metalų, taip pat turinčius meninės vertės daiktus); baldai (išskyrus baldus, turinčius meninės vertės) ir patalynė, maistui ruošti

reikalinga įranga, vienas šaldytuvas; jeigu su skolininku kartu gyvena nepilnamečiai vaikai ar neįgalieji, – vaikų ir neįgaliųjų daiktai, vienas kompiuteris, vienas televizorius, viena ryšio priemonė; menkaverčiai daiktai);

- skolininko šeimai pragyventi reikalingi maisto produktai;
- jeigu skolininko pagrindinė veikla yra žemės ūkis, – pašaras gyvuliams, į kuriuos nenukreipiamas išieškojimas, sėkla, reikalinga eilinei sėjai, vienas gyvulys, kurio vartojamas pienas, ir vienas gyvulys, kurio vartojama mėsa;
- kuras, reikalingas maistui paruošti ir šeimos gyvenamajai patalpai šildyti visą kūrenimo sezoną;
- asmeniniai gamybos ir amato įrankiai, taip pat paties skolininko profesiniam darbui reikalingi įrankiai ir pagalbinės priemonės.

Sprendimų vykdymo instrukcijoje taip pat nurodoma, kad išieškojimą iš piniginių lėšų, esančių kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoje (toliau – kredito įstaiga) atidarytoje skolininko sąskaitoje, antstolis vykdo Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas. Prieš pateikdamas šį nurodymą priverstinai nurašyti pinigines lėšas antstolis elektroniniu būdu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje privalo patikrinti, ar asmeniui nėra skiriamos išmokos, į kurias negali būti nukreipiamas išieškojimas. Nustatęs, kad tokios išmokos yra skiriamos, ir (ar) turėdamas kitų duomenų, kad kredito įstaigoje atidarytoje skolininko sąskaitoje yra arba į sąskaitą bus pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, antstolis nurodyme priverstinai nurašyti pinigines lėšas nurodo piniginių lėšų sumą, kuria asmuo gali disponuoti per vieną kalendorinį mėnesį, lygią išmokų ir (ar) kitų lėšų, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, sumai.

Jeigu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje nėra duomenų apie asmeniui skiriamas išmokas ir antstolis neturi kitų duomenų, kad į kredito įstaigoje atidarytą asmens sąskaitą gali būti pervedamos lėšos, į kurias negalima nukreipti išieškojimo, prieš Piniginių lėšų apribojimų informacinei sistemai pateikdamas nurodymą priverstinai nurašyti lėšas, antstolis gali Turto arešto aktų registrui pateikti nurodymą laikinai areštuoti pinigines lėšas, nevirsijančias išieškotinos sumos ir vykdymo išlaidų sumos. Antstolio nurodymas laikinai areštuoti pinigines lėšas į Turto arešto aktų registrą pateikiamas elektroniniu būdu, naudojant Duomenų teikimo Turto arešto aktų registrui programą, ir automatinio būdu perduodamas į Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą.

Skolininko prašymas. Jei pagal vykdymo valstybės narės teisę ESBĮ reglamento 31 straipsnio 1 dalyje nurodytos sumos yra neareštuotinos skolininko prašymu, tų sumų neleidžiama blokuoti skolininkui pateikus prašymą, kaip numatyta ESBĮ reglamento 34 straipsnio 1 dalies a punkte.

Kreditoriaus prašymas. Kreditorius gali pateikti prašymą vykdymo valstybės narės kompetentingam teismui arba, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje, tos valstybės narės kompetentingai vykdymo institucijai dėl blokavimo įsakymo vykdymo pakeitimo patikslinant jį atsižvelgiant į toje valstybėje narėje pagal ESBĮ reglamento 31 straipsnį taikomą išimtį, remiantis tuo, kad vienoje ar keliose kitose

valstybėse narėse turimos vienos ar kelių sąskaitų atžvilgiu pakankamai didelei sumai jau buvo pritaikytos kitos išimtys ir todėl toks patikslinimas būtų tinkamas (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 4 dalis).

3. Blokavimo įsakymo vykdymo eilė

Vykdymo valstybėje narėje ESBĮ vykdymo eilė, jei ji yra, yra tokia pati, kaip ir lygiavėrcio nacionalinio įsakymo vykdymo eilė (ESBĮ reglamento 32 straipsnis).?

Reikalavimai yra tenkinami tokia eilės tvarka:

Hipotekos kreditoriaus ir įkaito turėtojo reikalavimai iš įkeisto turto patenkinami be eilės.

Pirmąja eile patenkinami reikalavimai išieškoti išlaikymą ir reikalavimai atlyginti žalą, padarytą suluošinimu ar kitokiu sveikatos sužalojimu, taip pat atsiradusią dėl maitintojo netekimo.

Antrąja eile patenkinami darbuotojų reikalavimai, atsirandantys iš darbo teisinių santykių.

Trečiaja eile patenkinami visi kiti reikalavimai.

Jeigu išieškotos sumos neužtenka visiems vienos eilės reikalavimams visiškai patenkinti, jie patenkinami proporcingai kiekvienam išieškotojui priklausančiai sumai. Jeigu to paties išieškotojo naudai vykdomos kelios vykdomosios bylos, išieškotos sumos skiriamos reikalavimams anksčiausiai pradėtoje vykdomojoje byloje patenkinti

4. Bankų patirtos išlaidos

Bankas turi teisę reikalauti, kad kreditorius arba skolininkas sumokėtų ar kompensuotų išlaidas, patirtas įgyvendinant ESBĮ, tik tais atvejais, kai pagal vykdymo valstybės narės teisę bankas turi teisę reikalauti sumokėti ar kompensuoti išlaidas, patirtas dėl lygiavėrcių nacionalinių įsakymų.

Lietuvos teisės aktuose šis klausimas nėra reglamentuotas.

B. Ryšių priemonės: dokumentų įteikimas ir perdavimas

1. Dokumentų įteikimas skolininkui

Jeigu skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra LT, kuri nėra kilmės valstybė narė, ESBĮ ir pridėjus dokumentus gavusi kompetentinga institucija nedelsdama imasi reikiamų veiksmų, kad dokumentai skolininkui būtų įteikti pagal tos valstybės narės teisę (28 straipsnio

3 dalis)⁽²⁾. Jeigu skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra LT ir tai yra vienintelė vykdymo valstybė narė, ESBĮ ir pridedamus dokumentus gavusi kompetentinga institucija inicijuoja šių dokumentų įteikimą ne vėliau kaip iki trečios darbo dienos, einančios po dienos, kurią buvo gauta ar išduota deklaracija, kurioje nurodyta, kad sumos buvo užblokuotos, pabaigos.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdymo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą).

2. Dokumentų perdavimas

- i. **Perdavimas.** Tais atvejais, kai ESBĮ reglamente numatytas dokumentų perdavimas pagal ESBĮ reglamento 29 straipsnio 1 dalį, toks perdavimas gali būti atliekamas bet kuriomis tinkamomis priemonėmis, jeigu gauto dokumento turinys yra teisingas ir atitinka perduoto dokumento turinį, o visa jame pateikta informacija yra lengvai įskaitoma.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdymo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965

² Atsižvelkite į tai, kad šiuo atveju skolininko gyvenamosios vietos (buveinės) valstybė narė nebūtinai turi būti vykdymo valstybė narė.

m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą). Dokumentai ir informacija taip pat gali būti įteikti ir kitomis techninėmis priemonėmis – faksu ir/arba el. paštu.

- ii. Gavimas.** Teismas arba valdžios institucija, kurie gavo dokumentus pagal ESBĮ reglamento 29 straipsnio 1 dalį, iki kitos darbo dienos pabaigos nuo jų gavimo išsiunčia valdžios institucijai, kreditoriui arba bankui, kurie perdavė dokumentus, patvirtinimą apie dokumentų gavimą pasitelkdami greičiausias perdavimo priemones ir naudodami standartines formas.

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 28 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta (buveinė) yra Lietuvos Respublikoje ir Lietuvos Respublika nėra vykdymo Europos Sąjungos valstybė narė, procesiniai dokumentai skolininkui įteikiami tokia tvarka:

Kai vykdomas tarptautinis dokumentų įteikimas, iš užsienio gauti dokumentai įteikiami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatyta tvarka tiek, kiek Reglamentas (ES) 2020/1784, 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje ir įstatymai nenustato kitaip. Pagal Reglamento (ES) 2020/1784 3 straipsnio 2 dalį paskirta įstaiga, kompetentinga priimti kitų valstybių narių prašymus dėl dokumentų įteikimo, yra Lietuvos antstolių rūmai, kuri organizuoja ir koordinuoja dokumentų įteikimą ir jų perdavimą antstoliams vykdyti.

Kai įteikiami nacionalinių teismų dokumentai, teismas dokumentus įteikia paštu arba per teismų sistemą. Advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis (per el. sistemą). Dokumentai ir informacija taip pat gali būti įteikti ir kitomis techninėmis priemonėmis – faksu ir/arba el. paštu.

C. Teisių gynimo priemonės

1. **Blokavimo įsakymo atšaukimas arba panaikinimas negavus įrodymų apie teismo proceso inicijavimą**

Jei per ESBĮ reglamento 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį teismas negauna įrodymų apie teismo proceso inicijavimą, blokavimo orderis atšaukiamas arba panaikinamas ir atitinkamai informuojamos šalys (ESBĮ reglamento 10 straipsnio 2 dalis). Kai įsakymą išdavęs teismas yra vykdymo valstybėje narėje, įsakymo atšaukimas arba panaikinimas toje valstybėje narėje vykdomas pagal tos valstybės narės teisę (ESBĮ reglamento 10 straipsnio 2 dalies antra pastraipa).

Specialus reglamentavimas EAPO atveju nėra nustatytas, todėl pagal analogiją turėtų būti taikytinas bendrasis reguliavimas, reglamentuotas Civilinio proceso kodekse.

Teismas savo iniciatyva panaikina laikinąsias apsaugos priemones, kai asmuo, kuris kreipėsi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, per teismo nustatytą terminą nepareiškia ieškinio. Ši nutartis atskiruoju skundu neskundžiama.

Šalys informuojamos įprastai paštu arba per el. sistemą LITEKO.

2. **Perviršinių sumų blokavimas**

- i. **Skolininkas.** Įsakymas nėra vykdomas įsakyme nurodytoje (-ose) sąskaitoje (-ose) nurodytų arba įsakyme nurodytame banke skolininko turimų lėšų, viršijančių blokavimo įsakyme nurodytą sumą, atžvilgiu (žr. ESBĮ reglamento 24 straipsnio 5 dalį).

Asmuo turėtų pateikti laisvos formos prašymą kartu su įrodymais apie tai, kad areštas pritaikytas per didelei pinigų sumai ir prašyti paaiškinti areštą dalyje, paliekant areštą tik tai sumai, kuri yra būtina pagal teismo procesinę sprendimą.

- ii. **Kreditorius.** Ne vėliau kaip iki trečios darbo dienos, einančios po to, kai pagal ESBĮ reglamento 25 straipsnį gauta deklaracija, kurioje nurodoma, kad blokavimo suma viršyta, pabaigos kreditorius pateikia prašymą panaikinti perviršinių sumų blokavimą vykdymo valstybės narės, kurioje buvo viršyta blokavimo suma, kompetentingai institucijai (ESBĮ reglamento 27 straipsnio 2 dalis).

Asmuo turėtų pateikti laisvos formos prašymą kartu su įrodymais apie tai. Institucijos paprastai negali atlikti tokių veiksmų savo iniciatyva, neturėdamos suinteresuoto

asmens prašymo.

3. Blokavimo įsakymo vykdymo apribojimas arba nutraukimas

- i. **Skolininko prašymas.** Skolininkui pateikus prašymą kompetentingam vykdymo valstybės narės teismui arba, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje, vykdymo institucijai, ESBĮ vykdymas toje valstybėje narėje apribojamas arba nutraukiamas remiantis ESBĮ reglamento 34 straipsnio 1 dalyje išvardytais pagrindais arba nutraukiamas, jeigu toks vykdymas akivaizdžiai prieštarauja vykdymo valstybės narės viešajai tvarkai (*ordre public*) (ESBĮ reglamento 34 straipsnio 2 dalis).

Dėl Reglamento (ES) Nr. 655/2014 34 ir 35 straipsniuose, išskyrus šio reglamento 34 straipsnio 1 dalies a punktą ir 35 straipsnio 3 dalį, nurodytų teisių gynimo priemonių, kurios taikomos vykdymo Europos Sąjungos valstybėje narėje, kreipiamasi į europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdančio ar įvykdžiusio antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismą. Šio teismo nutartis dėl teisių gynimo priemonių gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Nors advokato atstovavimas tokiu klausimu nėra būtina, tačiau teikiamą atskirąjį skundą turi pasirašyti advokatas. Byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka. Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 39-19 str. numato, kad kreipiantis dėl Europos sąskaitos arešto įsakymo, taip pat kreipiantis dėl teisių gynimo priemonių, numatytų Reglamento Nr. 655/2014 4 str., mokėtinas žyminis mokestis, lygus tokiam, kuris mokėtinas už prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones arba už atskiruosius skundus dėl nutarčių taikyti laikinąsias apsaugos priemones, jeigu toks žyminis mokestis buvo nustatytas. Pagal Civilinio proceso kodekso 80 str. 2 d. ir 5 d., žyminis mokestis tokiais atvejais yra 50 eurų.

- ii. **Bendras prašymas.** Skolininkas ir kreditorius, remdamiesi tuo, kad jie susitarė taikiai išspręsti nesutarimą dėl reikalavimo įvykdymo, gali bendrai pateikti prašymą dėl blokavimo įsakymo vykdymo nutraukimo arba pakeitimo vykdymo valstybės narės kompetentingam teismui arba, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje, tos valstybės narės kompetentingai vykdymo institucijai (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 3 dalis).

Kreditorius ir debitorius gali pateikti bendrą prašymą dėl įsakymo panaikinimo ar pakeitimo. Advokato atstovavimas tokio pobūdžio prašymams paduoti nėra būtinas. Žyminis mokestis nėra taikomas. Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 31-22 str. 5 d. nustato, kad dėl teisių gynimo priemonių, numatytų Reglamento Nr. 655/2014 35 str. 3 d. prašymai turi būti teikiami antstoliui, kuris vykdo arba vykdė Europos sąskaitos blokavimo įsakymą.

4. Neblokuotinių sumų koregavimas

Kreditorius gali pateikti prašymą vykdymo valstybės narės kompetentingam teismui arba, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje, tos valstybės narės kompetentingai vykdymo institucijai dėl blokavimo įsakymo vykdymo pakeitimo patikslinant jį atsižvelgiant į toje valstybėje narėje pagal ESBĮ reglamento 31 straipsnį taikomą išimtį, remiantis tuo, kad vienoje ar keliose kitose valstybėse narėse turimos vienos ar kelių sąskaitų atžvilgiu pakankamai didelei sumai jau buvo pritaikytos kitos išimtys ir todėl toks patikslinimas būtų tinkamas (ESBĮ reglamento 35 straipsnio 4 dalis).

Dėl Reglamento (ES) Nr. 655/2014 34 ir 35 straipsniuose, išskyrus šio reglamento 34 straipsnio 1 dalies a punktą ir 35 straipsnio 3 dalį, nurodytų teisių gynimo priemonių, kurios taikomos vykdymo Europos Sąjungos valstybėje narėje, kreipiamasi į europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdančio ar įvykdžiusio antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismą. Šio teismo nutartis dėl teisių gynimo priemonių gali būti skundžiama atskiruoju skundu.

5. Teisė blokavimą pakeisti garantija

Vykdymo valstybėje narėje, į kurią kreiptasi, nutraukimas. Skolininko prašymu vykdymo valstybės narės kompetentingas teismas arba, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje, kompetentinga vykdymo institucija gali nutraukti ESBĮ vykdymą vykdymo valstybėje narėje, jei skolininkas tam teismui ar valdžios institucijai pateikia toje valstybėje narėje užblokuotos sumos dydžio garantiją arba alternatyvią užtikrinimo priemonę, kurios vertė yra bent jau lygi tai sumai, pagal valstybės narės, kurioje yra teismas, teisę priimtina forma (ESBĮ reglamento 38 straipsnio 1 dalies b punktas). Apie blokavimo pakeitimą garantija kreditoriui pranešama laikantis nacionalinės teisės (ESBĮ reglamento 38 straipsnio 2 dalis).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 38 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas prašymas paduodamas europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdančiam ar įvykdžiusiam antstoliui.

- i. **Kilmės valstybės narės teismo įsakymu nustatyto lėšų blokavimo panaikinimas.** Tuo atveju, jei ESBĮ išdavęs teismas nurodo panaikinti lėšų blokavimą skolininkui pateikus garantiją (ESBĮ reglamento 38 straipsnio 1 dalies a punktas).

Tokio pobūdžio prašymai yra tiekini įsakymą vykdančiam antstoliui.

6. Trečiųjų šalių teisės

Trečiosios šalies teisę *ginčyti ESBĮ vykdymą* reglamentuoja vykdymo valstybės narės teisė (ESBĮ reglamento 39 straipsnio 2 dalis).

Reglamento (ES) Nr. 655/2014 39 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytu atveju kreipiamasi į europinį sąskaitos blokavimo įsakymą vykdančią ar įvykdžiusią antstolį.

**Vilnius
University**